VEGETARISK TIDSSKRIFT

18. ÅRGANG - 15. OKTOBER 1924 - NUMMER 10

Indhold: Foreningsmeddelelser. — Møder og lignende. — Fra arbejdsmarken. — Hvorfor læse et Blad som f. Ex. Veg. Tidsskrift. — Til klaring. — Om vaccinationen. — Antitobaksskongressen i Graz. — Spredt og samlet. — Annoncer.

Foreningsmeddelelser.

De lovede gaver. En del er desværre ikke indgået endnu. Især kniber det for uddannelsesfonden, der står på bar bund og endnu en del år har lovet at understøtte vor unge lægestuderende med 600 kr.s lån årligt. Husk det er postkonto 282.

Vort småskrift nr. 23, der fandtes i forrige nr. af V. T., egner sig udmærket til uddeling; det indeholder en masse praktiske oplysninger om vegetarismen. 1 stk. 10 øre. 100 stk. 4 kr., 500 stk. 15 kr. og 1000 stk. 20 kr. Fås fra Vegetarisk oplysningskontor, Brønshøj. Postkonto 282.

O. Olvik: *Min hjemmekur* er atter udkommet. Pris kr. 9,00 indb. og 7,00 uindb.

Møder og lignende.

Københavns afdelingen. *Søndag den 19. oktober kl. 7.* Selskabeligt samvær i K. F. U. K. — ungdomssalen — Lille Kannikestræde 5. Hr. assistent Fr. Madsen — kartoffelmanden fra dr. Hindhedes forsøgslaboratorium — holder offentlig foredrag kl. 8. Efter foredraget fortsættes det selskabelige samvær. Der bliver sang og musik. Frugt kan medbringes til fortæring på stedet.

Torsdag den 20. November kl. 8. Dr. Regine Grønberg-Petersen taler i K. F. U. K. — ungdomssalen — indgang: Lille Kannikestræde 5, om: *Vore daglige nydelsesmidler.*

Nytårsfest søndag den 18. januar 1925 kl. 7 i K. F. U. K. — festsalen — St. Kannikestræde 19. Mere herom senere.

Fra arbejdsmarken.

Københavns afdelingens frugthenkogningsmøde den 22. september forløb omtrent som vanligt — kun dette, at fordi hr. Psilander havde givet møde, fik vi solgt mere litteratur end ellers. *Tak for det!*

Ved hr. kaptajn *J. P. Jespersens* møde den 1. oktober, vakte de ældre såvel som de yngre elever fra Mullerinstituttet stor opmærksomhed. Denne gang var der bl. a. en ung dame, der udførte øvelserne med stor ynde. Den 10-årige hr. Jespersen hentede sig stærkt bifald ved sine præsentationer. De 70—75-årige herrer lod heller intet tilbage at ønske. Når man så betænker al den sundhed og velvære, som man kan opnå ved udførelsen af mullerøvelserne, må man være kaptajn Jespersen og hans elever taknemmelige, for al den umage de gør sig for at undervise os og andre i disse såre nødvendige ting.

Udflugten til Sorø den 28. september havde samlet et dusin deltagere, der tilbragte en herlig dag sammen. Interessant var graver *Larsens* instruktive foredrag og forevisning af kirken, skøn var akademiets have, dejlig sejlturen

over søen og herlig spasereturen under sang langs søen med husholdningsseminariet „Ankerhus" som mål. Fru *Magdalene Lauridsens* navn er landskendt, ikke uden grund. Man fik et stærkt indtryk af en stor ledende personlighed under gennemgangen af den store institution. Mange hundrede millioner kr. kunde spares hvert år, om man fulgte fru Lauridsens kloge råd. Dagen sluttedes med et hyggeligt samvær hos hr. konstruktør *Hermansen* og frue, hvilken sidste venligst havde hjulpet os med tilrettelæggelsen af programmet, hvorfor vor bedste tak.

På den internationale demonstrationsdag efterkom vi den indbydelse, som var tilgået os fra Nordsjælland, og deltog i husmandsforeningernes udstilling i Birkerød. I den store sal i Birkerød kro havde vi fået en udmærket plads — udstillingens bedste — og her havde vor demonstrationskomite opstillet resultatet af forberedelsernes strenge dage. Postejer, frikadeller og salater stod pynteligt mellem smukke blomster, og de store smørrebrødsfade stod lækre og lokkende og fristede tilskuerne, og det kan nok være, de lod sig friste! I løbet af lørdag og søndag gæstede ca. 4000 mennesker udstillingen, og de fleste fik lidt at vide om vegetarismen enten i form af smørrebrød eller et eller andet af vor litteratur. Der blev solgt ca. 3000 smørrebrødssnitter og gratis uddelt 1000 af vort småskrift nr. 23 og 1000 af Hindhedes meddelelser nr. 1 og nr. 2. Desuden solgtes for ca. 170 kr. litteratur. Når hertil kommer et foredrag af dr. *Hindhede*, en henkogningsdemonstration ved fru *M. Henriksen*, utalte besvarelser af hundredvis af enkelte forespørgsler, kan vi vistnok forsvare at kalde vort arbejde ved denne lejlighed for ganske vellykket. Med fruerne *Henriksen* og *Guldbjerg* i spidsen havde vore dygtige damer (fruerne *M. Jensen, Ingeborg Jørgensen, Math. Rasmussen* og *Schrøder*, frøknerne *Henriksen, Kjær-Jensen, Edith Jørgensen* og *Erna Nielsen*) ydet et energisk arbejde. Hr. *Egerod* stod i spidsen for litteratursalget med assistance af d'herrer *Henriksen* jun., *Knud Jensen, Vodder* jun. og *Fink-Jensen*. Vi bringer alle, som ved deres medvirken har hjulpet til disse dages gode resultat vor hjerteligste tak.

Mødet mod tvangsvaccinationen, som blev afholdt den 25. september i Grundtvigs hus med major *Austin* og miss *Loat* som hovedtalere, fik et særdeles godt forløb; begge viste sig særdeles dygtige til at fremsætte deres mening om sagen; naturligvis svækkes indtrykket af sådanne foredrag noget, når tolk er nødvendig, men hr. *Egerod* skilte sig så udmærket fra sit hverv som oversætter, at alle fik fuld forståelse af de udmærkede talere. Læge *Frølund* fra Amerika fremsatte i kraftige vendinger adskillige drøje sandheder om vaccinations- og serumshumbugen og gav nogle oplysninger om de pågående former, hvorunder denne udmærkede industri trives blandt læger og forretningsmænd i Amerika.

Vi bringer i dette nr. miss *Loats* og i et følgende hr. major *Austins* foredrag i oversættelse.

Vegetarisk udstilling i Helsinge. På udstillingen i Birkerød fik vi indbydelse til den 11. og 12. oktober at komme til Helsinge ved Frederiksværkkresens husmandsforenings produktudstilling. På grund af forholdene kom vi nu kun til at arbejde om søndagen, d. v. s. „arbejde": fru *M. Henriksen* og *Math. Rasmussen* havde jo først slidt af karsken bælg et par dage. Søndag morgen tidlig gik det så i Skodsborg sanatoriums bil, som velvilligst var lånt os, til Helsinge med al den dejlige mad og vor gode litteratur. En hel lille stab var så her rede til at forklare og sælge herlighederne: hr. og fru *Henriksen*, fru *I. Jørgensen*, frøknerne *Bergsøe, Gjerløv, Raaschou* og *Martha Fink-Jensen* samt d'hrr. *Knud Jensen, N. A. Vodder* og *Egerod*. Desværre var der tider, hvor der var flere hjælpere end gæster, men det gled dog. Den sidste mad blev solgt til balmusik og bøgerne under komisk oplæsning — noget oplever man da. Ind i det hele flettedes et foredrag af Egerod og et henkogningskursus af fru *M. Henriksen*. Det økonomiske resultat blev ikke så strålende som i Birkerød, men nogen god agitation kom der dog vel ud af det. Tak til de flinke hjælpere og til husmandskresen, der bad os komme!

VEGETARISK TIDSSKRIFT

18. ÅRGANG 15. OKTOBER 1924 NUMMER 10

UDGIVET AF DANSK VEGETARISK FORENING. REDAKTION: KOMMUNELÆRER, CAND. PHIL. OLUF EGEROD (ANSVARSHAVENDE), RØDKILDEVEJ 40, TELEFON: GODTHÅB 2573, BRØNSHØJ, KØBENHAVN OG FULDMÆGTIG ST. FINK-JENSEN, USSERØD, KOKKEDAL

Hvorfor læse et Blad som f. Ex. Veg. Tidsskrift.

Veg. Tidsskrift er et af de Blade, om hvilke mange siger, at den Slags bryder de sig ikke om at læse. Fælles for disse foragtede Blade er det, at de er Budbringere for noget ideelt; og fælles for Foragterne er det, at de mangler ideelle Interesser, hvad der vil sige det samme som, at de mangler Sans for, hvad der er lødigt; saadant er dem for tungt og alvorligt. Men overfor dem, der mangler Sans for lødige Værdier, Idealer og Alvor, er Bebrejdelser ørkesløse og Formaninger spildte Ord; — Alvorens Sprog er et Sprog, de ikke forstaar, de kender ingen anden Alvor end den, der angaar de materielle Fornødenheder, deres Stilling i Samfundet etc.; deres Liv har intet højere Maal, og de har altsaa heller ikke Brug for Idealer. Vi henvender os derfor slet ikke til den Slags Mennesker; og det vilde heller aldrig falde nogen af *dem* ind at henvende sig til *os* eller beskæftige sig alvorligt med vort Blad. Ingen af dem, der er, har været eller vil blive dette Blads Læsere, hører til denne Kategori. Varige Læsere af vort Blad bliver kun Folk af en vis Alvor; men det maa beklages, at saa mange af dem viser sig i Besiddelse af alt for lidt Alvor til at se paa Bladets Stof med de rette Øjne. De stiller alt for urimelige Fordringer om, at det baade skal smage dem godt og være let at fordøje. Det hænder endog, at nogen bliver saa fortrædelig over at finde noget deri, der ikke er efter hans Smag, saa han erklærer, at det Blad vil han ikke mere læse(!). Hvor urimelig dette er, når man iøvrigt virkelig sympatiserer med Bladets Tendens, behøver ikke at paapeges nærmere. Og den, der kender Vegetarismen som noget stort, et højt Ideal, han kender ogsaa saa meget til Vilkaarene for alt stort og højt, at han véd, det har skæbnetunge Berøringspunkter med megen Elendighed, Lavhed, Disharmoni og Lidelse. Det klareste Lys skinner baade *ud af* det sorteste Mørke og *ind i* det sorteste Mørke. Og enhver stor Værdi maa betales med en høj Pris; den faas ikke for *Penge*, selv om de er nok saa surt erhvervede og ofres nok saa villig. Der maa skovles meget Jord og Sand, før man finder Diamanter eller Guld. Men hvis nogen skyder Veg. Tidsskrift fra sig i den Tanke, at den Tid, han hidtil har anvendt til at læse det, kan bruges til paa anden Maade at skaffe ham en større Aandsberigelse end den, *det* kan skaffe ham, saa skal det ikke bebrejdes ham, at han ikke mere vil læse det; tværtimod, mener nogen at have mere Udbytte af et *andet* Blad, saa bør han læse *det*. Frem for alle Blade burde man imidlertid læse sine egne Tanker; de er, hvis man blot gaar tilstrækkelig til Bunds i dem, en bedre Læsning end noget Blad; men det

er ogsaa en *dyrere* Læsning end noget Blad, skønt den ingen Penge koster, men skrives med usynlig Skrift for ens Øjne, efterhaanden som man læser. Denne Tankelæsning er imidlertid saa langt fra at overflødiggøre Læsningen af et Blad, som den netop giver *foroget Trang til Læsning* — og det *lødig* Læsning. Men den er ogsaa en *Forudsætning* for, at man kan læse lødige Ting med det rette Udbytte. Den, der tænker, kan ikke stille den Fordring til det, han skal læse, at det skal være enten let eller sødt. Tvært imod. Han søger helst baade det tunge, det bedske og det stærke, — det der river i Næsen og faar Øjnene til at løbe i Vand. Han føler den glødende Sjæl i den skarpeste Brod, Aandens Flammer i de vrede og spottende Ord og den hellige Sandhedskærlighed i al det andet og den Værdifølelse, der ligger til Grund baade for Vreden og Spotten og Sandheds- og Retshævdelsen. *Andr. Møller.*

Til klaring.

Svar til hr. Sigurd Swane.

Som i hr. Swanes bog er der også i hans svar på min anmeldelse meget rigtigt og smukt, som glæder, fordi det viser, at hans sind er rent og rigt og hans hjerte stort og varmt.

Derfor vil jeg gerne prøve på at sprede tanketågerne og få solen til at bryde frem, ikke blot med mildhed og varme, men også med klarhed og kraft.

Samfund og individ.

At *staten* er en uting, er vi enige om. Dens væsen og tilsyneladende berettigelse er fjendskabet mellem folkene — verdenssamfundets frygteligste sygdom, hvis ydre symptomer er toldmure og krig —; forsvinder dette fjendskab, forsvinder også staten, men indtil da er den kulturens, menneskehedens største onde, der ligger som et næsten ubrydeligt åg over alle og tvinger alle ind i et evigt fjendskab. Over individets frie udfoldelse til menneskelighed, individet, hvorfra ethvert initiativ og ethvert fremskridt udgår, lægger den sin døde hånd, sin dødbringende ånde. Den er som den giftige luft i en menneskefyldt stue, indbegrebet af alles tvangstilbøjelighed opstået og holdt i live af en urfrygt, frygten for fattighed.

Samfundet derimod er noget helt andet. Når staterne forsvinder, består samfundet og tilmed renset, befriet og styrket ligesom det sind, der bliver befriet for en martrende tvangstanke, thi samfundet er som ordet angiver det fælles grundlag for individernes liv og skabt af disse selv. Derfor er samfundet blot til for at tjene individernes liv og endda kun den *materielle* side deraf. Individets *åndelige* liv, dets egentlige *menneskeliv*, leves i et højere plan end samfundslivet, derfor er sammenligningen med koraller og bier falsk, mennesket er mere end et samfundsvæsen, og dette har hr. Swane også selv indset, idet han siger, at mennesket — ikke samfundet — i sin modne kraft og

skønhed er det ypperste på jorden. Menneskets åndelige liv, dets digten og tragten, dets tro og håb, længsler og higen, kunst og videskab er hævet over samfundet, men ved samfundet kommer *frugterne* af dette individets højere liv alle samfundets medlemmer tilgode, men mest dem, der mest har dem behov og frem for alle barnet, og derfor vil vi vedblive at leve i samfund, thi uden dette fælles grundlag for vort materielle liv kunde barnets liv, hvorfra vi skal hente vor etiske og moralske fornyelse og kraft, ikke holdes udenfor kampen for tilværelsen, og der vilde da heller ingen mulighed være for at nå til et bedre samfund end det, vi har skabt, og derfor må hjemmet, der er grundlaget for moderens og barnets ikke blot materielle men åndelige samliv værnes som helligt og ukrænkeligt, thi her dannes det nye samfund, „det, der er som et udvidet hjem", men et andet sted siger han, at hjemmet ikke er absolut ukrænkeligt, dette må da gælde i endnu højere grad om det udvidede hjem, samfundet. Men samfundet kan aldrig blive „som et udvidet hjem", thi hjemmet er ikke blot den økonomiske basis for moderens og barnets liv, men det er det eneste *naturbestemte* samliv mellem mennesker, og derfor oprindelsen til al sund samfundsdannelse, og årsagerne til samfundets sygdomme er derfor at søge i hjemmet enten i en uheldig ernæring eller — og mest sandsynlig — deri, at hjemlivets ukrænkelighed ikke har været højeste lov for den rå mand, hvem naturen oprindelig ikke har givet del i eller sans for hjemlivets lykke.

At fjerne forbrydere, åndssvage, sindssyge og andre syge, der blot er at opfatte som symptomer på samfundslegemets sygdom, er at bære sig ad som vore „læger", der fjerner eller tilbagetrænger sygdomssymptomerne, men lader sygdommen rase videre, indtil den antager nye former og fremkalder nye „sygdomme", d. v. s. nye symptomer.

Men at fjerne et barn fra dets hjem med magt, delvis som skolen gør det eller helt som „værge"rådet gør det, er at bære sig ad som vore såkaldte „læger", der ved vaccine påfører det sunde legeme sygdom og derved sikrer sig en stedse voksende arbejdsmark.

Hr. Sigurd Swanes fejl er ikke, at han betragter mennesket som et samfundsvæsen, for det er det, endda i højere grad end noget andet, men at han ikke forstår, at det er mere end et samfundsvæsen, og at dette mere er selve det individuelle liv, hvis frugt samfundet er.

Netop fordi mennesket er et samfundsvæsen, er alle de antisociale og asociale individer symptomer på samfundets sygdom. De er produkter af et sygt samfund, lige så vel som krigsskibe og kanoner og giftgas. Men ligesom man *ikke* helbreder et kræftfyldt æbletræ ved at bortskære den angrebne gren, men ved at forbedre grundlaget for træets sunde vækst, jordbundens indhold af passende næring, og ligesom man *ikke* helbreder kræft i menneskelegemet ved at fjerne svulster, men ved at forbedre legemets ernæring, således helbreder man heller *ikke* samfundets kræftskade ved at fjerne forbrydere og åndssvage eller børn fra deres hjem, men ved at gøre hele samfundslegemet sundt i første række ved at forbedre vor levevis, vore livsvaner, men først og sidst ved at værne som hellig og ukrænkelig

individet, der ved sit sunde hjemliv skal forberede og danne det sunde samfund.

Samfundets eneste berettigelse er hjemmenes *materielle* behov. Men hjemmenes berettigelse er ikke blot barnets materielle, men *også dets åndelige behov, altså dets individuelle behov.*

(Derfor er hjemmet til for individets skyld og samfundet til for hjemmets og derigennem for individets skyld).

Som grundlag for dette individuelle og egentlige menneskeliv er samfundet naturligvis *upersonligt* og kan derfor intet *kræve, det er et redskab i menneskeåndens tjeneste* for at lette og forbedre dens *materielle* kår. Det kan derfor heller ikke — som hr. Swane siger — „tage radikalt fat på sin egen nyskabelse", kun menneskeånden, *individet,* kan nyskabe samfundet, og derfor må vi respektere og værne om individets ukrænkelighed.

Selv et barn kan se, at der i de fleste tilfælde, hvor ordet „samfundet" bruges, slet ikke er tale om samfundet, men om en større eller mindre gruppe af agressive enkeltmennesker, der har opfundet samfundet som skalkeskjul for deres egoisme. Således f. ex. når lægelauget i samfundets navn kræver tvangs-vaccination for at sikre sig en stadig voksende arbejdsmark af kronisk syge og gøre alle afhængige af sig. Således er vi ved at ombytte kirkevælden, som i århundreder har holdt slægten nede i uvidenhed og overtro, med et lægevælde, der vil vedblive, indtil mennesker bliver mennesker, d. v. s. ophører at bøje sig for det upersonlige.

Blandt individerne er barnet det højeste. Dets verdensmission er at hævde det personlige, det sande, det virkelige. Kun barnet så og sagde, så alle kunde høre det, at kejseren ingenting havde på. Barnet vil, hvis det får lov dertil, vise os løgnen og tomheden i alle vore talemåder og forestillinger. Barnet vil spørge: „Hvem er samfundet? Hvem er staten?", og vi må indrømme, hvis vi er ærlige: de eksisterer slet ikke, undtagen som tvangstanker i syge hjerner. Et individ kan kun stå i forhold til et andet individ, en personlighed kun til en anden personlighed. Det upersonlige er menneskelivets fjende.

Ethvert *sygt* samfund er delt i grupper af herskende og trællende, hvad enten man benævner dem kaster eller klasser eller sondrer mellem frie og trælle, rige og fattige, raske og syge, nyttige og unyttige. Men i et *sundt* samfund er loven: Når eet lem lider, lider alle. Kun det sunde samfund, der består af ukrænkelige, uantastelige enkeltvæsener, udgør en virkelig enhed.

Hr. Swane har vist misforstået Jesu ord: frygt ikke for dem, der slår legemet ihjel, frygt hellere for dem, der formår at fordærve både sjæl og legeme i helvedes ild. Legemet kan kun ihjelslås af et individ, men sjælen kan fordærves i det upersonliges helvede, som dannes af mennesker, der sælger eller lader sig fratage sit adelsmærke som menneske: sin individualitet. Det gamle hebraiske ord: Satanas, indbegrebet af alt ondt, hedder på vort sprog: staten, og vi må ikke glemme, at også præster, jurister og læger er i denne onde magts sold.

Barnemord.

Hvad jeg især må dadle hos hr. Swane, er hans opfordring til barnemord, og det så meget mere, som han aldrig personligt kunde begå sligt. Hr. Swane ligner de missionske jyder, som ikke selv vilde arbejde om søndagen, men som, da køerne skulde fodres, måtte se sig om efter en „bette ugudele knejt", som vilde gøre det. Samfundet er for hr. Swane en sådan „bette ugudele knejt", som er til det samme, thi at noget *menneske* skulde kunne begå et mord på et andet menneske uden at tage skade deraf, tror hr. Swane i virkeligheden ikke på.

At betragte livet som en byrde er usundt og farligt, men i højeste grad umoralsk er det at anse andres liv som en byrde for dem, og det er jo let at se, at den, som vil befri andre for „livets byrde", i virkeligheden ønsker at befri sig selv for denne byrde, andres liv kan forvolde dem, at motivet altså ingenlunde er humant, men tværtimod i højeste grad barbarisk, da det her drejer sig om fuldkomment hjælpeløse medmennesker, og det bliver ikke mindre barbarisk, at man søger at skjule sin sande hensigt med en løgn.

Interessant er det at se, at hr. Swanes „humanitet" i så henseende ikke er noget nyt, men har været praktiseret i de vilde og barbariske folkeslag i årtusinder, idet man der plejede at „befri" for „livets byrde" ikke blot syge og gamle, men også børn, vel at mærke, når de var til besvær for de sunde og kraftige individer. Efter Platons udsagn var det hos en sardisk stamme skik at slå de gamle ihjel med stokkeslag. I Baktrien — siger Strabo — underholdt man såkaldte graverhunde, som skulde fortære de gamle og de syge. Den engelske missionær Hunt fortæller, hvorledes han på Fidji-øerne var vidne til, at en af de gamle „befriedes for sit livs byrde": „Da moderen var kommet til graven, satte hun sig ned, hvorpå alle børn og børnebørn, slægt og venner sagde hende et kærligt farvel. Sønnerne lagde så et reb af tapa om halsen på hende, trak hver i sin ende af rebet og kvalte hende, hvorefter hun blev begravet med de sædvanlige ceremonier". Missionæren, som havde søgt at få sønnerne til at opgive deres forsæt, fik det svar, at hun var deres moder, og de som hendes børn *forpligtede* til at gøre en ende på hendes liv. Bataerne på Sumatra, der var næsten lige så „civiliserede" som vi, eftersom de havde en regelmæssig regering, love, et alfabet og litteratur, ikke blot dræbte, men spiste endog deres gamle forældre, og at deres lægevidenskab også stod højt, tyder den omstændighed på, at de altid valgte den årstid, da der var citroner i overflod, og da saltet var billigt. Et ritual ordnede ceremonien. I et givet øjeblik steg den gamle mand, som „samfundet" vilde skille sig ved, op i et træ, om hvilket forsamlingen tog plads. Derpå slog man takt på træet og afsang en gravhymne, hvis mening var: „Frugten er moden, årstiden er kommet". Derefter kom offeret ned af træet, blev dræbt og spist.

Til forsvar for denne handlemåde siger de, at de gamle ikke blot ikke blot ikke duer til noget, men endda fortærer fødemidler, der skulde nydes af *nyttige* mennesker. Også børn „befriedes" i stor udstrækning

for „livets byrde". Døde moderen, blev børnene levende begravet med hende, ingen vilde have besvær med dem. Kamchadalerne „ofrede" — ligesom spartanerne — alle svage og vanskabte børn. I Polynesien var *barnemord ordnet ved lov — ligesom sygdomspåførelse* hos os (vaccination) — ja, havde endog affødt et erhverv og en særlig stand. Officielle børnedræbere — ligesom officielle sygdomspåførere hos os — gik omkring i landsbyerne og tilbød deres tjeneste. På Marquesas- og Selskabs-øerne bestod et aristokratisk selskab, Areoierne, hvis medlemmer havde *pligt* til barnemord. Enhver kvinde, som svigtede denne pligt, fik øgenavnet „Barnemagerske" og udjoges af selskabet. En særlig undtagelse gjordes med høvdingernes førstefødte dreng. Men selv blandt Areoierne protesterede *moder*-instinktet, det instinkt, der driver den stærke til beskyttende at antage sig den svage, det instinkt, der er kulturlivets (og civilisationens) begyndelse, det mægtigste og helligste af alle instinkter. Det frelse os også nu i den forhåndenværende nød og rejse sig til mægtig, enstemmig protest mod mandsegoismens underkuende, forrående, barbariske ofren af de svage for at de stærke uhindret kan fortsætte og tilfredsstille deres hensynsløse og egoistiske lyster og fortsætte degenerationen.

Jeg finder ingen grund til at diskutere, hvad der skal gøres med hensyn til de åndssvages forplantning, da jeg selv som led i den degenerede menneskehed føler mig medskyldig i deres eksistens, og her gælder det: den, som er uden skyld kaster den første sten. Men iøvrigt har spørgsmålet ingen videre betydning, thi den åndssvage er ikke levedygtig. I et sundt samfund vil det være utænkeligt. Vi skal blot holde op med at producere åndssvage, ligesom vi skal holde op med at producere kanoner og giftgas.

Verden frelses kun ved offer.

Alle religioner er udsprunget af denne erkendelse. I alle religionssamfund har der været ofret: madofre, dyreofre, menneskeofre. Fortvivlede forsøg på at ændre livslovene og forandre ulykke til lykke, sygdom til sundhed ved at ofre, ofre endogså det bedste, de mente at eje. Vilde, sanseløse, blodige offerfester og store gribende forsoningsfester. Men alt var virkningsløst og førte kun dybere ned i barbari, vildskab, dyriskhed, længere og længere bort fra erkendelsen af livslovene, bort fra frelsen, og den erkendelse voksede lidt efter lidt frem, som har fået udtryk i profetordene: Jeg vil barmhjertighed og ikke offer.

Så kom han, den eneste ene og åbenbarede for den faldne, forblindede menneskeslægt de evige og uforanderlige livslove, ikke ved ord men ved et magtfuldt og sejrende menneskelivs mægtige og myndige tale. *Verden frelses kun ved offer!* Men han gav dette ord en ny betydning: kun det frivillige offer er et virkeligt offer, og kun hvad der med rette tilhører os kan vi ofre. Jesu livsoffer var det første bevidste frivillige offer og som sådan vendepunktet i verdenslivet. Alt hvad der tidligere havde været ofret i forblindet iver havde ikke været noget sandt offer, thi mennesker kan ikke ofre, hvad der ikke med rette tilhører dem, men hverken mad, dyr eller mennesker tilhører os

med rette. Livslovene anerkender ingen ejendomsret. Vi har kun rådighed over vort eget liv. Kun det kan vi ofre. Og alt liv er bestemt til frivilligt offer. Dette er livsloven. Verden frelses kun ved offer. Men at ofre andet eller andre er kun ny forbrydelse, nyt brud på livslovene, en forblindelse, der ender i det yderste mørke. *Johs. Rosbach* („Humanisten").

Om vaccinationen.

Tale af miss *Loat* ved mødet i Grundtvigs hus den 25. September 1924.

Det er ikke min hensigt at trætte Dem med en lang tale iaften; jeg vil kun sige, at jeg kommer for at opmuntre, for at kæmpe mod al forsagthed for at sejren kan vindes.

I England har denne kamp været ført i 60 år. I 45 år har modstanderne været organiseret. Til en begyndelse var de kun få, en foragtet lille flok af begejstrede. Men skønt de havde hele statsmagten mod sig, havde de dog udmærket held med sig og går fremad til den endelige sejr; men dette er kun nået gennem store lidelser og tab.

Atter og atter måtte der betales bøder for uvaccinerede børn i alderen fra 3 måneder til 14 år. Folk, der ikke kunde betale, fik deres indbo beslaglagt, og mange forretningsmænd blev næsten ruinerede og måtte udvandre, fordi de ikke kunde blive ved med at betale. Og overmåde mange måtte gå i fængsel, fordi de ikke kunde betale de idømte bøder. Andre mistede deres arbejde og deres venner eller kunde ingen stillinger opnå, og på mange andre måder fik de at mærke, hvor trælsom sandhedens vej kan være. Men de gav aldrig op og efter at en nedsat regeringskommission havde overvejet spørgsmålet i 7 år, blev der indført en „samvittighedsparagraf", som indrømmede modstanderne ret til at lade deres børn gå fri, forudsat at bestemmelsen herom træffes inden barnet er 4 måneder gl.

Omtrent halvdelen af de nuværende ministre i England er vaccinationsmodstandere, også premierminister *Mac Donald* og minister *Snowden;* men læge-departementet i sundhedsministeriet er imod kravet om fuldstændig frihed, og regeringen har endnu ikke fundet nogen lejlighed til at få sagen behandlet. I det hele taget er arbejderpartiet i England ivrige vaccinationsmodstandere, men læger, som er medlemmer af partiet, bruger deres indflydelse mod os.

Embedsmændene iværksætter en fuldkommen latterlig panik, såsnart nogle få tilfælde af kopper indtræffer, og embedslægerne gør deres bedste for at skræmme folk til at lade sig vaccinere.

Ifjor tyede de til et trick og forandrede den erklæring, som skal afgives til fødselsregistratorerne, for at gøre det vanskeligere for modstanderne at opnå fritagelse. Vi har forlangt dette forhold ændret; øvrigheden har ovenikøbet afslået at påtegne de engang forordnede attester; men vi har nu formået ministeriet til at forbyde dem dette. Trods embedslægernes modstand har vi nylig fået to regeringsdepartementer til at gribe ind til fordel for os. Tre femtedele af Englands småbørn bliver nu ikke vaccineret.

I Tyskland, Holland, Norge, Sverige og Amerika arbejder fremragende mænd og kvinder mod vaccinationen. De danske vaccinationsmodstandere er med i en stor international bevægelse, som arbejder for sunde legemer og sunde sind. Vi kræver frihed til selv at vælge. Lad den fremragende engelske vaccinationsmodstander professor *Newmans* ord være Deres kampråb: Mod et sundt menneskes legeme har intet parlament ret til at gøre noget som helst angreb, ikke engang for den offentlige sundheds skyld og endnu mindre mod et sundt barns legeme. Absolut sundhed kan ikke forbedres.

Antitobakskongressen i Graz.

(19.—21. Juli.)

Det var til stor Opbyggelse for en Vegetar at overvære denne storslaaede Kongres, der holdtes dels paa det gamle, fine Raadhus og dels paa det mægtige Universitet, et Kompleks af Slotte omgivet af Parkanlæg — (Kbhvn.s Univ. er som en *Hytte* ved Siden af) —; til Opbyggelse ogsaa fordi man i Modsætning til saa mange andre fine Steder — og især *mindre* fine Steder som f. Eks. „mondæne" Hoteller og andre Snobbereder — her kunde færdes ugenert i den tarveligste Naturistpaaklædning og Arbejdstøj og indtage sin Plads mellem de fineste Professorer, Læger, Jurister og høje Gejstlige; saadanne var det nemlig, der stod som Ledere af denne Kongres — og dette var det, der især maatte faa det vegetariske Hjerte til at bæve (bortset fra, at flere af dem tillige var Vegetarer); thi ved en Sejer for Antitobaksbevægelsen — hvilken Sejr atter forudsætter Alkoholtrafikkens Nedkæmpning — er Vejen beredt for Vegetarismen; bort med Tobakken er den sidste Etape paa Vejen til Vegetarismen. (Apropos, bør man dog ikke for meget gøre opmærksom paa, at det *kun* er en Etape, da der jo er dem, det bliver sværere for at vinde frem, naar de ser Maalet rykket fjernere, idet man opstiller et nyt Maal, inden de har naaet det hidtil satte.)

Ledere og Talere var følgende: Prof., Dr. theol. jur. et polit *Johan Uhde*, Prof. Dr. *Hamburger*, Tandlæge Dr. *Fink* og Dr. *Meister*, alle af Graz. Af andre Talere maa især fremhæves: Prof. *Hartmann* (Leipzig), Prof. *Mudrak* (Zwitau), Dr. *Hermann Stanger* (Frautenau), Lærer *Brettscheider* (Dresden), Lærer *Temme* (Nordhausen) og Dr. *Hofstätter* (Wien) og endnu et Par medicinske Professorer ved Graz-Universitetet, *Polland* og *Fr. Reuter*, hvis Foredrag paa Universitetet var ledsaget af Lysbilleder og Forevisning af præparerede Hjerter og Nyrer af stærke Rygere.

I glædelig Modsætning til den fornemme „olympiske" Overlegenhed, man ellers er vant til at møde hos Videnskabsmændene, saa man her en Række Videnskabsmænd, der ikke blot vil lade deres Lys skinne for Menneskene, for at de skal falde ned og tilbede dem, men som vil *oplyse* dem ved dette Lys, pege paa den Vej, Livet bør følge og *selv gaa foran*. Maatte denne nye Type af Videnskabsmænd afløse den gamle, der sér deres fornemste Opgave i at være *Blændlys*, „upartisk" belyse alle Standpunkter med deres *„pro et contra"* og derved i Virkeligheden være Holdningsløshedens Bannerførere. Et Leve for en Videnskab med moralsk Rygstød! *Andr. Møller.*

PS. *Ufatteligt*, at Hr. *Anton Schmidt* fra *„Frisk Luft"* og Undertegnede var de eneste fra hele Skandinavien, der kom til denne Kongres. De fleste Mennesker gør dog en Sommerrejse, og at nogen Vegetar eller Tobaksfjende skulde foretrække noget *andet* Sted, det er jo aldeles — hen i Vejret! *Graz* bød ikke blot paa den storartede Kongres — som alene var alle Pengene og Rejsens Møje værd — den bød paa det herligste Sommervejr, varm Sol og høj, ren Bjærgluft, *kolde* Bade i den hastigstrømmende Flod, storslaaet Naturskønhed, de herligste Frugter, Ferskner, Abrikoser og *friske Figen* (en Frugt, der aldrig er set i Danmark), Druer, Meloner, Pærer, Blommer, Tomater, og alt til billigste Priser — kun Bananer var dyre; men de kunde jo undværes. *A. M.*

Spredt og samlet.

Til den internationale vegetardag modtog vi følgende på Esperanto:

Idag fejrer vi i hele verden den internationale vegetardag. Jeg hilser jer meningsfæller, som er forsamlede for at styrke det begreb, at ublodig føde fører til sundhed og glæde. Gid den devise: „Dræb ikke, men skån alt levende liv" må være vor. Gid den må være vejen til den af os med længsel ventede fred.

Med de bedste ønsker, Deres

Catharina J. Roskes Derksen,
Haag.

„Naturhelbredelsen", 2den udgave,

er nu udkommen. Fås i alle bogladerne, i „Nordisk sundhedsforlag", Istedgade 7, og i „Vegetarisk oplysningskontor", Rødkildevej 40, Brønshøj. Postkonto 282.

Pris kr. 3,00.

Medlemmer 10 pCt. rabat og portofri tilsendelse, når beløbet indsendes til Veg. oplysningskontor.

Forhandlere søges!

Tysker

(Schlesier), handelsuddannet, bogholderikyndig, ønsker gerne stilling i et af de nordiske lande. Henvendelse udbedes til Andreas Møller, Adolf Steens Allé 3, 4, København V.

Vegetarisk Restaurant,
Løvstræde 8, 1.
Telefon Byen 7419.
Morgenservering, Frokost, Middag, Smørrebrød og Frokostpakker.
Bedste, billigste og sundeste Ernæringskilde.
Vegetariske Husholdningskursus.
Sundheds- og religiøs Litteratur.

Vegetarisk kost

fås sundest, billigst og bedst hos fru *M. Klinte*, Langegade 17², Kbhn. Str.
Elever undervises!

Undervisning
i
Talestemmens rette Brug
efter Prof. Engels Metode.
Stammen og Talefejl rettes.

Elisabeth Arboe,
Telf. Nora 222 x. diplom: Talelærerinde.
mellem 11—1 Dosseringen 63 A, St.

Raastrup Kursted samt Vegetarhjemmet „Anka"
(ved Christiansminde, Svendborg).
Lukket i Vintermaanederne.
Anna Nielsen Ullerup.

Jordemoder
fru *M. Henriksen,*
Istedgade 7, st. Kbh. B.
Telf. Vester 3509.
Vegetar. - Naturhelbredelsesuddannet.

Frydenstrand Sanatorium.
pr. Frederikshavn. Prospekt gratis.

Højskolehjemmet i Roskilde.
Algade 12. Logi og veget. Kost faas.

FYSISK KURANSTALT
Lysbadeanstalten med Fysisk-diætetisk Klinik ved Overlæge Carl Ottosen:
St. Kongensg. 36-38. Kbhv. K.
Telf. 9656.
Forlang Prospekt.

Skodsborg Badesanatorium
(Ikke Tuberkulose).
Største Helaars Kursted i Norden.
De bedste fysisk-diætetiske Kurmidler anvendes med godt Resultat.
Forlang ill. Prospekt.

Drik ARA!

Glæd Deres Børn og Venner med Fru Frida Hansens velsmagende Sundhedsdrik Ara i Stedet for den sundhedsskadelige Kaffe eller Te!

10 Pakker portofrit for Kr. 11.00

En gros: Arakontoret

Nørre Allé 30, Aarhus Postkonto 8043

Forlang Ara hos Deres Købmand — Forhandlere Rabat

„Sana" Specialitet: **Sundhedsfødevarer.**

Tørrede Champignon.

Smallegade 15. Kbh. F.

Telefon Goth. 4290.

Medlemmer Rabat.

Ny forretning for vegetarer.

Undertegnede medlem af D. v. f. har overtaget en forretning, Frederiksborgvej 29, L., telf. Taga 1961 y, og agter efterhånden at føre de specielle vegetariske varer til *særdeles rimelige priser.*

J. Pedersen.

Telefon Central 96 56 96 57 96 58 10 962 (direkte)

A/S Sanafer

Telefon Central 96 56 96 57 96 58 10 962 (direkte)

St. Kongensgade 36 - 38

I. **Kolonialafdeling:** Kolonial, Konserves, Sundhedsfødevarer, diætetiske Præparater m. m.

II. **Afdeling for Hygiejnisk Underbeklædning og Sundhedsplejeartikler** af enhver Art.

Medlemmer Rabat.

Hygiejnisk Konsulent: *Overlæge Carl Ottosen.*

Altid friske Specialiteter for Vegetarer, Sukkersyge og Afholdsfolk.

— Medlemmer Rabat. —

Udsøgte Kolonialvarer til Dagspris.

— Aaben hele Ugen. —

Specialforretningen „SANA", Skindergade 28. — Kbhvn. — Telefon 5650. —

Annoncepris: 30 øre pr. 1-spaltet petitlinje eller 36 kr. pr. side. **Rabat:** 15 pct. for 3 gange, 25 pct. for 6 gange, 33⅓ pct. for 12 gange.

Abonnementspris: 4 kr. årlig. Kan bestilles på alle postkontorer og hos landpostbudene samt hos redaktionen.

Emil Kristensens bogtrykkeri, Sankt Pederstræde 27. Kbhvn.